

PROFESSIONEL KÆRLIGHED

Pædagogik skal altid komme fra hjertet

Tag hjertet med på arbejde, for det udvikler børnene. Hvis pædagoger ikke kan udøve medmenneskelig næstekærlighed, skal de finde sig et andet job, mener eksperterne.

Professionel kærlighed ligner ikke den kærlighed, som hører privatlivet til. Den kan i stedet kaldes næstekærlighed eller 'pædagogik med hjertet', mener psykologerne Else Bech og Jørgen Rønsholdt, som har skrevet flere bøger om følelser i relationen mellem pædagoger og børn.

»Det er de kærlige følelser, som pædagoger vælger at have dag efter dag på en tålmodig måde. Det er en form for at holde af, der ses ved, at man bliver glad og viser det, når et barn kommer ind i rummet - en kærlighed, som passer til det professionelle pædagogiske felt,« siger Else Bech.

I de seneste 10-15 år har pædagoger skullet bruge deres krudt på børns kognitive læring. Kærlighed, følelser og arbejdet med relationer og samspil har i mange år ikke haft så stor vægt. Ifølge Jørgen Rønsholdt er det på tide, at man igen betragter relationsarbejdet som det grundlæggende professionelle i pædagogikken.

»Den dominerende tilgang til børns læring er, at den går gennem det kognitive. Derfor har der sneget sig en distancering ind i pædagogikken, som ikke gavner børns udvikling,« siger han.

»Børn vil holdes af, og pædagoger vil gerne holde af børn. Men pædagogerne bliver presset til at leve op til planer, dokumentation og effekt og glemmer, hvorfor de blev pædagoger. Selvfølgelig skal pædagoger have faglig viden, men alle de fine læringsteorier falder til

jorden, hvis ikke det følelsesmæssige fundament er til stede. Læring har ingen effekt, hvis barnet ikke kan mærke, at man holder af det.« siger Else Bech.

FØLELSER ER FUNDAMENTET. I den udviklingspsykologiske forskning er der ifølge Jørgen Rønsholdt evidens for, at kvaliteten af følelser i samspillet mellem voksne og børn har afgørende betydning for børns udvikling.

»I dansk og international forskning er der ét gennemgående fund: Det følelsesmæssige er alt-afgørende for menneskets trivsel og udvikling. Den kærlige, understøttende relation er byggestenen for al udvikling,« siger han.

Børn får kun et billede af sig selv som et hjerteligt menneske, hvis nogen møder det hjerteligt. Barnet kan ikke udvikle følelsen inde i sig selv af sig selv. Man kan ikke sige til et barn 'du er rigtig dejlig', samtidig med at man viser barnet, at man ikke har tid til det. Læringen, barnet får ud af det, er, at der ikke er tid.

»Børn fødes åbne for at få at vide, at de har værdi som mennesker, at de er værd at holde af, at de betyder noget i verden. Og det søger de bekræftelse på ved at adoptere den måde, de bliver mødt på. Det er et enormt ansvar som professionel at vide, at den måde, man ser på børnene, bliver den måde, de ser på sig selv. Men det er også en kæmpe mulighed for at arbejde med følelser og tage ansvar for dem,« siger Else Bech.

PÅ JAGT I SAMSPILLET. Jørgen Rønsholdt og Else Bech underviser pædagoger i at arbejde med deres hjertelige følelser. Og selvom det ikke er en let øvelse,

Psykologerne Jørgen Rønsholdt og Else Bech mener, at der i de seneste år har sneget sig en skadelig distancering ind i pædagogikken.

Foto: Jens Bach

• så anser de det følelsesmæssige relationsarbejde for at være vejen frem for pædagogprofessionen.

»At koble sig på de følelsesmæssige tilstande, som børnene har, er en dybt professionel måde at se udvikling og pædagogisk arbejde på. Pædagoger skal gå på jagt i deres praksis og deres samspil for at finde ud af, hvordan de bedst muligt understøtter barnet, de er i samspil med,« siger Jørgen Rønsholdt.

»Ved at dygtiggøre sig i forhold til kontakten, bliver den professionaliseret. Og det er jo noget andet end det, der kaldes professionelt i øjeblikket,« siger Else Bech.

GÅ OVER BROEN. Professor Per Schultz Jørgensen, psykolog og tidligere formand for Børnerådet, mener, at pædagoger skal kunne gå ind i et nærvær med børn, som i en professionel sammenhæng svarer til at holde af dem. Det er især nødvendigt, når vi i Danmark fuldstændig har institutionaliseret barndommen.

»Det eksperiment stiller store krav til indholdet i relationerne. Hvis vi kun har formelle relationer, hvor man udelukkende er optaget af, at børn skal lære mest muligt, så rækker det kun på halvvejen. For børn kan ikke klare sig med en menneskelig nøjsomhed, hvor de ikke bliver set, ikke bliver berørt og ikke bliver

holdt af. Vi kan ikke kun være optagede af børns intellektuelle udvikling,« siger han.

Børns udvikling holder længst, hvis man giver dem et menneskeligt grundlag at stå på. Pædagoger skal holde af børn, ellers må de finde sig et andet arbejde, mener Per Schultz Jørgensen.

»Pædagoger skal være villige til at gå over broen til et andet menneske, og det betyder, at de går ind i dette menneskes proces. Den lille dreng, som efter en tur i Zoo bliver mødt med spørgsmål om, hvorvidt han har set løverne, girafferne og elefanterne, og svarer nej, fordi han måske ikke lige har set de dyr, bliver ikke mødt på den rigtige måde. Han bliver i tvivl om, hvorvidt han overhovedet har været i Zoo. Den gode pædagog stiller spørgsmål som: 'Hvad så du?' og 'Må jeg høre', for så kan drengen fortælle om alt det, han har set. Den sidste pædagog er den bedste, for hun går ind i drengens verden, lytter til ham og er i et nærvær med ham, og barnet får en opfattelse af, at han betyder noget for pædagogen. Det giver et ståsted, og et 'Jeg er noget værd', og det gør hele forskellen,« siger han.

DEN ORDLØSE OMSORG. Margrethe Brun Hansen, psykolog og forfatter af flere bøger om pædagogisk praksis, mener, at hvis man

vælger at tage omsorg for andres børn, så er det næstekærlighed.

»Der er forskel på den kærlighed, vi giver til vores egne børn, som er en dyb følelsesmæssig involvering. Og så den kærlighed, som professionelle skal give til de børn, de arbejder med. Men hvis man har lyst til at blive pædagog og give omsorg til andre, så er det jo, fordi man holder af børn. Man bliver glad, når man ser et barn, og man får lyst at give det glæde i hverdagen,« siger hun.

Men når det handler om professionel 'holden af', kan der stilles krav til pædagogerne, mener Margrethe Brun Hansen. Det er krav om høj moral, høj ansvarlighed, at de har en viden om børn, at de har et engagement, at de har lyst til at involvere sig, og at de har evnen til at være kritiske.

»Der ligger en helt anden forventning til de professionelle om kvaliteten af omsorgen. Det allervigtigste er det, jeg kalder den 'usynlige' omsorg. At man har glæden i sin krop og er nærværende, når man møder på arbejdet om morgenen. Det er det blink med øjet eller blikket, der viser: 'Jeg har set dig', et lille klap på skulderen eller kinden. Det er ordløst, men barnet føler sig set og forstået. Og det skal pædagoger kunne, hvis de mener noget med at være pædagoger,« siger hun. ■